

Raadsvoorstel

Status: Opiniërend

Agendapunt:	4
Onderwerp:	Pilot overheidsparticipatie, Herinrichting Westerhof
Datum:	2 februari 2021
Portefeuillehouder:	drs. R.W.J. van Leeuwen
Decosnummer:	1224
Informant:	Namens de werkgroep Westerhof Frans van Weeghel f.vanweeghel@dalfsen.nl (0529) 438 935

Doel:

U wordt gevraagd kennis te nemen van de verschillende opties voor de herinrichting van de Westerhof Dalfsen 'samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat' en hierover te discussiëren met als kernvragen:

- Welke optie heeft uw voorkeur?
- Welke aandachtspunten geeft u mee aan de portefeuillehouder?

Inleiding:

De bewoners uit de Westerhof hebben begin 2017 een brief geschreven aan de gemeente Dalfsen. Aanleiding was om in gesprek te komen met de wethouder (op dat moment Klaas Agricola) over hun straat de Westerhof en de staat waarin de straat verkeerde. In februari 2017 is met verschillende bewoners, de wethouder en een ambtelijke ondersteuner op de locatie een gesprek geweest en de situatie bekeken. Daarbij is niet enkel gesproken over de stenen, maar ook over de mogelijkheden die een straat biedt voor leefbaarheid, duurzaamheid en andere zaken. Tijdens dat gesprek ontstond het idee voor een initiatief om te komen tot een integraal plan dat aansluit op de wensen van de bewoners van de Westerhof. Er zijn toen gezamenlijk afspraken gemaakt om dit initiatief als een pilot overheidsparticipatie, oftewel 'Doe-democratie', op te pakken en toe te werken naar een plan voor de 'herinrichting van de Westerhof Dalfsen: 'Samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat'.

In de tussenliggende periode van 2017 tot aan nu is er veel gebeurd. Zo heeft de werkgroep Westerhof, welke bestaat uit 7 initiatiefnemers uit de straat, gesprekken gevoerd met de bewoners van de Westerhof, de Gemeente Dalfsen, Waterschap Drents Overijsselse Delta en de Provincie Overijssel. Bij de Provincie Overijssel heeft dit geleid tot het winnen van de prijsvraag 'Groenste straat van Overijssel' met een bedrag van € 20.000. In de raadsvergadering van april 2019 heeft de werkgroep Westerhof ingesproken. Zij hebben daarbij hun wens geuit om hun straat herin te richten met behulp van de gewonnen geldprijs en financiële middelen van de gemeente Dalfsen. Het doel van de herinrichting is de straat duurzamer, groener, leefbaarder en klimaatvriendelijker te maken. Na vele gesprekken tussen de werkgroep Westerhof en de gemeente is begin 2020 de pilot overheidsparticipatie veranderd naar co-creatie. De werkgroep Westerhof is in de afgelopen tijd ver gekomen, hulde hiervoor. Echter de expertise en de verantwoordelijkheid om het project van A tot Z op te pakken vraagt veel van bewoners. Zodoende werkt de gemeente nu samen met de werkgroep aan het initiatief om te komen tot een duurzame, groene en klimaatbestendige straat.

Met dit opiniërende voorstel brengen wij de herinrichting van de Westerhof in behandeling. Graag laten we u kennisnemen van de verschillende opties met daarbij de financiële onderbouwing voor de herinrichting van de Westerhof te Dalfsen 'samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat'. Daarnaast vragen we u een discussie te voeren over de verschillende opties, uw voorkeur uit te spreken en indien gewenst aandachtspunten mee te geven aan de portefeuillehouder.

Terugblik

Begin 2017 hebben de initiatiefnemers uit de Westerhof aan de gemeente Dalfsen een brief geschreven. Daarin is aangegeven dat alle bewoners aan de Westerhof behoefte hebben aan een gesprek met, toenmalig, wethouder Klaas Agricola om de situatie in de Westerhof te komen bekijken. Aanleiding is dat de toestand van het plein ernstig te wensen over laat en toe is aan een opknapbeurt. Als voorbeelden werden aangegeven: boomwortels drukken het straatwerk naar boven. Oude boomspiegels van verwijderde bomen zijn nagezakt. Scootmobielers stuiteren over het plein en gaan zigzaggend om de gaten en kolken heen. Kinderen met fietsjes met zijwieltjes en ouderen die slecht ter been zijn, blijven steken of vallen door losse stenen of wortels. Met een stevige regenbui staat alles blank, kolken kunnen het niet afvoeren. De verlichting is erg matig en staat verkeerd of zijn ingegroeid door groen. Uitrit naar de Stickerstraat is erg onoverzichtelijk en gevaarlijk bij in- en uitrijden. Behalve kleine ingreepjes is er al heel erg lang niets in de Westerhof gebeurd. Als afsluiting van de brief geven zij aan bij de gemeente wat de mogelijkheden zijn om hieraan iets te veranderen zodat het veiliger en leefbaarder wordt.

In februari 2017 is er een gesprek gevoerd met verschillende bewoners, de initiatiefnemers, de wethouder en een ambtelijke ondersteuner om de situatie te bekijken en bespreken. In dat gesprek zijn gezamenlijk afspraken gemaakt om dit initiatief als een pilot overheidsparticipatie oftewel 'Doe-democratie' op te gaan pakken dat uiteindelijk leidt tot een mooi plan dat aansluit aan de wensen van de bewoners van de Westerhof. Afspraken die overeengekomen zijn: Initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor draagvlak in de buurt. Organiseer zelf middelen door subsidies. Geen middelen vanuit de gemeente, tenzij middelen vrijkomen vanuit beheer en onderhoud. De initiatiefnemer heeft de regie en de gemeente faciliteert. Tevens is als tijdsindicatie meegegeven om het initiatief in 2018 te realiseren.

Ontwerpsessie

In 2017 is voor het herinrichten van de Westerhof op advies van de gemeente een commissie samengesteld. Deze heeft onder de bewoners een enquête uitgevoerd. De uitkomst is in bijzijn van de wethouder en bewoners in de raadzaal besproken. In kleine groepjes schetsten de bewoners op een grote plattegrond hun ideale plein. Op basis van deze schetsontwerpen maakte de commissie één schetsontwerp die tijdens een inloopavond in de Westerhof is gepresenteerd. Dit schetsontwerp is de basis van het plan voor de herinrichting.

De Groenste straat van Overijssel

In 2019 heeft de Westerhof de prijsvraag 'Groenste straat van Overijssel' gewonnen. Die bedroeg een bedrag van €20.000,. Voor het winnen van de prijs zijn diverse inspanningen verricht: de bewoners hebben een videopitch gemaakt, kinderen van een basisschool hebben tekeningen van hun ideale waterspeeltuin gemaakt en de Westerhofcommissie heeft een fotoverslag, een beplantingsplan en een poster ingestuurd. Het gewonnen bedrag wordt bij de herinrichting besteed aan het verwijderen van de huidige beplanting en het aanschaffen en plaatsen van nieuwe beplanting. Als waardering voor de inspanningen en het behalen van deze prijs heeft de gemeente een insectenhotel aangeboden. Deze wordt, wanneer de plannen worden gerealiseerd, langs de entree van de Westerhof geplaatst.

Samen realiseren

Tijdens een raadsvergadering op 15 april 2019 hebben de bewoners van de Westerhof ingesproken. Zij hebben daarbij hun wens geuit om hun straat, met hulp van de gewonnen geldprijs en financiële middelen van de gemeente, de Westerhof her in te richten. Het doel is om de biodiversiteit te vergroten, de leefbaarheid te vergroten en de straat duurzamer en klimaatvriendelijker te maken.

In het plan komen verschillende thema's samen. Om de plannen aan te laten sluiten op de wensen van Waterschap Drents Overijsselse Delta, provincie Overijssel, stichting Groen Gebogen en de gemeente hebben de bewoners van de Westerhof met deze organisaties diverse gesprekken gevoerd.

In 2020 heeft de provincie, in het kader '1,1 miljoen bomen voor Overijssel', aan de Westerhof 15 fruitbomen aangeboden. Deze worden in de beplantingsvakken langs de entree van de Westerhof geplaatst.

Begin 2020 kwam er een kantelmoment waarin de regie van dit project over is genomen. De initiatiefnemers van de Westerhof en de gemeente werken nu samen aan de realisatie. Om zo de benodigde kennis en kunde die aanwezig is bij de gemeente en ontbreekt bij de initiatiefnemers in te kunnen zetten.

Voorkeur van de bewoners en werkgroep Westerhof

De aanleiding in 2017 voor het initiatief van de herinrichting was het slechte onderhoud, de staat van de bestrating, het vervallen groen en af en toe wateroverlast in de Westerhof. Gaandeweg het proces werd steeds duidelijker dat een integraal plan voor de Westerhof voor de toekomst de beste oplossing is. Hierin is aandacht voor veilig verblijven, bestrating, groenvoorziening, verlichting, parkeren en afwatering. De voorkeur van de initiatiefnemers gaat uit naar optie 3, waarin de gewenste situatie wordt gerealiseerd.

De redenen hiervoor zijn de volgende:

1. Vernieuwing of renovaties van openbare ruimte kennen een afschrijvingstermijn van ca. 30 jaar. Wanneer een dergelijke renovatie wordt aangepakt, moet dit voldoen aan de huidige eisen o.a. voor wat betreft veiligheid, leefbaarheid en biodiversiteit. Vergeleken met 30 jaar geleden zijn die eisen gewijzigd, wat bij het aanpakken van de bestaande situatie vraagt om een nieuw inrichting ervan. Daarbij is het goed om te vermelden dat de huidige voorziening er al 45 jaar ligt, waarin het meest noodzakelijke onderhoud is uitgevoerd, maar het grootste deel van het groen echt is 'op'.
2. Als het plein toch 'overhoop wordt gehaald' is het qua kosten en planning, met het oog op toekomstbestendigheid, het meest ideale om alles gelijk aan te pakken. Dit biedt meerwaarde voor de langere termijn. Wanneer het afkoppelen van het regenwater op het rioelstelsel wordt meegenomen, heeft dit als voordeel minder belasting voor het stelsel, minder volgelopen putten en plassen op de straat.

3. Optie 3 voldoet aan 'Klimaatadaptatieplan, Klimaat robuust Dalfsen 2021-2025' dat in december 2020 door u is vastgesteld. Door te kiezen voor deze optie geeft u gelijk een kans om uitvoering te geven aan het vastgestelde beleid van dit plan. Opgedane ervaringen hiermee kunnen meegenomen worden in volgende projecten.

Tijdsduur van deze pilot 'herinrichting van de Westerhof Dalfsen: 'Samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat'

In 2017 is een werkgroep samengesteld voor dit project. Deze werkgroep heeft zoals eerder aangegeven door middel van onder meer een enquête, samenkomsten en door het benaderen van overheden (waaronder de gemeente, waterschap, provincie Overijssel) voor het opvragen van informatie en door hen te betrekken en informeren over de ideeën, gewerkt aan het opstellen van een plan voor de Westerhof.

Nu aan het begin van 2021 voelt 2017 al als even geleden. Om te komen tot goede afstemming met de juiste personen op het juiste moment kostte echter tijd. Aanvankelijk ondervond de werkgroep Westerhof enige aarzeling bij de gemeente over de haalbaarheid van het initiatief en had het weinig prioriteit. Daardoor was het voor de initiatiefnemers soms lastig de juiste mensen te bereiken, wat mede ook kwam doordat er met verschillende disciplines binnen de gemeente samengewerkt moet worden (alle neuzen dezelfde kant op). Daarnaast waren er diverse wisselingen van vakspecialisten binnen de gemeente, wat ook tot vertraging heeft geleid.

Voor de initiatiefnemers speelt dat alle activiteiten en initiatieven die de werkgroep Westerhof onderneemt in de vrije tijd plaatsvinden. De meeste werkgroep leden hebben een drukbezette agenda en daarom moeten overleggen ertussen gepland worden. Vaak werd er verlof opgenomen om toch aan bijeenkomsten te kunnen deelnemen. Daarnaast had de werkgroep Westerhof te maken met (tijdelijke) uitval van leden door drukke werkzaamheden en ziekte, waardoor het proces vertraging opliep. Uiteraard heeft het Covid-19 virus het afgelopen jaar ook gevolgen gehad (en nog steeds) voor de procesgang. En toch ligt er dan nu een voorstel met drie scenario's.

Door de lange doorlooptijd is de onderhoudssituatie er echter niet beter op geworden. Hierdoor ontstaan er gevaarlijke situaties voor met name ouderen en kleine kinderen. Dit frustreerde een aantal aanwonenden dusdanig, dat zowel de gemeente als de werkgroep er diverse klachten over ontvingen. In het algemeen zijn deze klachten zo goed mogelijk door zowel gemeente als werkgroep afgehandeld. Maar het signaal is duidelijk. Het is tijd om aan de slag te gaan met de Westerhof.

Provincie Overijssel over de pilot 'herinrichting van de Westerhof Dalfsen: 'Samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat'

Met deze pilot 'herinrichting van de Westerhof Dalfsen: 'Samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat' en de uitgezette prijsvraag wil de provincie Overijssel het vergoenen van straten stimuleren. Met concrete voorbeelden als deze krijgt de provincie in beeld waar straten tegenaan lopen tijdens het vergroenen van hun omgeving. De werkgroep Westerhof heeft goed laten zien wat er komt kijken bij een integraal en ambitieus vergroeningsplan voor een straat. En dat dit op gemeentelijk niveau vraagt om goede afstemming en afweging. Onder andere ten aanzien van het prioriteren van budgetten op veel verschillende niveaus: van ontwikkeling tot en met beheer & onderhoud. Daarmee sluit het proces rond de Westerhof aan bij het uitgangspunt van deze editie van de prijsvraag van de provincie Overijssel. De termijn voor het besteden van het prijzengeld is daarom ook verlengd, omdat provincie waarde hecht aan een zorgvuldig traject en begrip heeft voor doorlooptijd die dit project nodig heeft gehad.

Vergelijking mogelijkheden:

Met dit opiniërende voorstel brengen wij dit onderwerp in de raad en vragen we u om een discussie te voeren over de verschillende opties voor de herinrichting van de Westerhof Dalfsen 'samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat'. Bij het uitwerken van de drie opties zijn verschillende suggesties meegenomen die een bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven en waarbij we flexibel inspelen op initiatieven vanuit de samenleving in de openbare ruimte. Deze suggesties zijn vertaald in criteria en bieden daarmee een basis voor het onderbouwd vergelijken van de drie opties. In de memo in bijlage 1 zijn de verschillende criteria en opties beschreven en toegelicht.

Suggesties vertaald naar criteria

- 'De herinrichting van de Westerhof Dalfsen 'samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat' levert een bijdrage aan maatschappelijke opgaven' is vertaald naar de criteria **duurzaamheid & klimaat** (de duurzaamheidsambities van de gemeente Dalfsen) en **biodiversiteit**
- 'De herinrichting van de Westerhof Dalfsen 'samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat' levert een bijdrage aan het flexibel inspelen van initiatieven vanuit de samenleving' is vertaald naar de criteria **leefbaarheid** (participatieambities van de gemeente Dalfsen)
- 'De herinrichting van de Westerhof Dalfsen 'samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat' heeft een inrichting rekening houdend met de kosten' is vertaald naar het criterium **beheer & onderhoud en kosten**

Opties voor de herinrichting Westerhof Dalfsen 'groenste straat'

De criteria zijn verwerkt in drie verschillende opties. Daarbij variëren de kosten. In de memo (zie bijlage 1) staan ze allen beschreven en weergegeven. Hieronder een opsomming van de verschillende opties met daarbij bijhorende uitgaven.

- optie 1. 'herinrichting Westerhof, groot onderhoud met 'groenste straat' € 95.000,-
- optie 2. 'herinrichting Westerhof, integraal' € 140.000,-
- optie 3. 'herinrichting Westerhof, integraal met klimaat' € 190.000,-

Totaal overzicht

In de onderstaande matrix zijn de verschillende opties met criteria weergegeven. Dit geeft voor u een onderbouwde vergelijking en inzicht in de overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende opties.

	Klimaat	Biodiversiteit	Leefbaarheid	Beheer & onderhoud	Uitgaven	Tekort	Beheerkosten per jaar
Optie 1. 'Herinrichting Westerhof, groot onderhoud'		✓		✓	€ 95.000,-	geen	ca. € 1.500,-
Optie 2. 'Herinrichting Westerhof, integraal'		✓	✓	✓	€ 140.000,-	€ 45.000,- (begrotingssaldo)	ca. € 1.650,-
Optie 3. 'Herinrichting Westerhof, integraal met klimaat'	✓	✓	✓	✓	€ 190.000,-	€ 45.000,- (begrotingssaldo) en € 50.000,- (25 jaar afschrijven € 2.000,-)	ca. € 2.050,-

Opmerking: De opties zijn globaal uitgewerkt in een schetsontwerp en geraamd met kencijfers.

Duurzaamheid:

Afhankelijk van de door de raad gekozen optie wordt wel of geen invulling gegeven aan duurzaamheid.

Communicatie:

De uitkomsten van de opiniërende behandeling in de raad worden gebruikt voor het vervolg proces. Bij de start in 2017 van het ontwerpen van de schets voor de herinrichting van de Westerhof Dalfsen 'samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat' zijn verschillende bijeenkomsten geweest met de werkgroep Westerhof, interne medewerkers van Dalfsen, stakeholders en omwonenden. Een goed participatieproces is daarmee opgestart. Het is de bedoeling om in het vervolgproces richting uitvoering (uiteraard na besluitvorming) iedereen die betrokken was bij dit proces te blijven informeren en te betrekken bij het vervolg proces.

Vervolg:

De uitkomsten van de opiniërende behandeling in de raad wordt gebruikt voor een nieuw raadsvoorstel om in mei 2021 inhoudelijk te behandelen.

Bijlagen:

1. Memo toelichting criteria, opties met financiële onderbouwing die worden voorgesteld als opties voor de herinrichting van de Westerhof Dalfsen 'samenwerken aan een duurzame, groene en klimaatbestendige straat'.
 2. Terugblik werkgroep Westerhof weergegeven in een fotorapportage
 3. Schets ontwerp optie 2. 'Herinrichting Westerhof, integraal' en optie 3. 'Herinrichting Westerhof, integraal met klimaat'.
- Opmerking: Optie 2 en 3 zijn beide weergegeven in 1 schetsontwerp. Optie 1 is niet uitgewerkt omdat de huidige uitstraling en inrichting nagenoeg hetzelfde blijft.

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de waarnemend gemeentesecretaris/directeur,
H.J. van der Woude